

**KLASSNING AV RISKOMRÅDEN VID
HANTERING AV BRANDFARLIGA GASER
OCH VÄTSKOR**

Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1996:6) om klassning
av riskområden vid hantering av brandfarliga gaser och vätskor

LUPPHÄVD

Sprängämnesinspektionens författningssamling

SÄIFS 1996:6

Utkom från trycket den
28 juni 1996

Sprängämnesinspektionens föreskrifter om klassning av riskområden vid hantering av brandfarliga gaser och vätskor;

beslutade den 4 juni 1996.

Med stöd av 13 och 41 §§ förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor föreskriver Sprängämnesinspektionen följande.

Kap. 1 Tillämpningsområde

1.1 Dessa föreskrifter omfattar hantering av brandfarliga gaser och vätskor, dock endast sådan hantering där explosiv gasblandning kan uppstå och där beaktansvärd risk för brand eller explosion kan föreligga.

Kap. 2 Definitioner

2.1 I dessa föreskrifter och tillhörande allmänna råd har följande uttryck nedan angiven betydelse.

explosiv gasblandning Gasblandning med luft och brandfarlig gas eller ånga, som vid normala atmosfäriska förhållanden, efter antändning sprider förbränningen i blandningen.

riskområde Område i vilket en explosiv gasblandning finns eller förväntas förekomma.

zon 0 Riskområde i vilket explosiv gasblandning förekommer ständigt eller långvarigt.

zon 1 Riskområde i vilket explosiv gasblandning förväntas förekomma vid normal hantering.

zon 2 Riskområde i vilket explosiv gasblandning inte förväntas förekomma vid normal hantering och, om den likväl förekommer, i så fall endast sällan och kortvarigt.

Kap. 3 Klassning av riskområden

3.1 Den som är ansvarig för verksamheten skall svara för en bedömning av var explosiv gasblandning kan uppstå.

Bedömningen skall vara dokumenterad i en klassningsplan. Klassningsplanen skall ange

1. riskområdenas indelning i zoner,
2. riskområdenas utsträckning horisontellt och vertikalt,
3. vilken explosionsgrupp som gäller för respektive riskområde,
4. vilken temperaturklass som gäller för respektive riskområde.

3.2 Klassningsplanen skall finnas tillgänglig vid anläggningen i vilken riskområdet ingår.

3.3 Vid ändrade förhållanden som innebär ökad risk skall klassningsplanen omarbetas.

Kap. 4 Dispenser

4.1 Sprängämnesinspektionen får, om skäl föreligger, medge undantag från dessa föreskrifter.

Kap. 5 Ansvar

5.1 Bestämmelser om ansvar på grund av överträdelse av dessa föreskrifter finns i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.

Övergångsbestämmelser

1. Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 september 1996, då Sprängämnesinspektionens kungörelse (SIND-FS 1983:2) om klassning vid verksamhet med brandfarlig vara upphör att gälla.
2. Klassning får utföras enligt svensk standard SS 421 08 20, eller på annat sätt som ger minst motsvarande skyddsnivå, t.o.m. utgången av år 1997.

ERIK NILSSON

Lars Synnerholm

KLASSNING AV RISKOMRÅDEN VID HANTERING AV BRANDFARLIGA GASER OCH VÄTSKOR

Allmänna råd till Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1996:6) om klassning av riskområden vid hantering av brandfarliga gaser och vätskor

utfärdade den 4 juni 1996.

Bakgrund

Dessa föreskrifter har utfärdats för att infoga en ny europastandard i det svenska regelverket. Den svenska standarden SS 4210820 utgår och ersätts av SS-EN 60079-10.

Lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor ställer i 9 § krav på utredning om riskerna för brand och explosion. SS-EN 60079-10 beskriver ett sätt att utreda delar av riskerna.

Brandfarliga gaser och vätskor kan bilda explosiv gasblandning med luft. Bedömningen om risker med detta kallas klassning och skall ge uppgift om

- var explosiv blandning kan bildas (*riskkälla*),
- hur långt bort explosiv blandning kan bildas (*riskområde*),
- hur ofta explosiv blandning kan bildas (*indelning i zoner*).

Sprutrum, torkrum och liknande utrymmen samt smörjgrop och arbetsgrop delas inte in i zoner. Hur dessa utrymmen klassas framgår av Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter (ELSÄK-FS 1994:7). I inspektionens allmänna råd (SÄI 1988:1) Klassning - lackeringsanläggning finns detaljerade anvisningar för riskbedömning av sprut- och torkrum. Det bör dock noteras att de i det allmänna rådet bilagda föreskrifterna ersätts av SÄIFS 1996:6.

Klassningen bör göras så tidigt som möjligt i projekteringen. Genom en riktig klassning ges förutsättningar att uppnå ett gott och kostnadseffektivt skydd mot antändning, bl.a. genom ett riktigt materielval.

Klassning utgör underlag för att kunna skilja brandfarlig verksamhet från tändkällor. Öppen eld, heta ytor, hetarbeten och i vissa fall även friktion, är tändkällor. Föreskrifter om mekaniska utrustningar inom riskområde finns i Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1995:5) om utrustningar i explosionsfarlig miljö.

Elektrisk materiel är också en tändkälla och klassning erfordras för val och installation av elektrisk materiel. I första hand skall elektrisk materiel vara placerad utanför riskområdet. Föreskrifter om elektriska installationer och utrustningar inom riskområde finns i Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter (ELSÄK-FS 1994:7) och föreskrifter (ELSÄK-FS 1995:6) om elektriska utrustningar i explosionsfarlig miljö.

Kommentar till Kap. 1

Tillämpningsområdet kan inte knytas till någon bestämd mängd brandfarlig gas eller vätska, eftersom förhållandena varierar mycket. Avgörande blir en bedömning från fall till fall.

Kommentarer till Kap. 2

Explosiv gasblandning är när det gäller klassning inte bara det strikta området mellan undre och övre explosionsgränserna. Även gasblandningar som ligger utanför gränserna men som lätt kan komma innanför beaktas. Det betyder vanligen alla gasblandningar över 25 % av undre explosionsgränsen.

Riskområde anses vid klassning vara endast de områden där det kan antas förekomma beaktansvärd risk.

Kommentarer till Kap. 3

Föreståndaren är ansvarig för verksamheten vid tillståndspliktiga anläggningar. Vid icke tillståndspliktiga anläggningar är brukaren ansvarig.

Klassning får vara utförd enligt SS-EN 60079-10 eller på annat sätt som ger minst motsvarande skyddsnivå. SS-EN 60079-10 ikraftsätter den engelsk- och franskspråkiga standarden IEC 79-10. För klassning enligt standarden behövs därför endast IEC 79-10. Under 1997 kommer Svenska Elektriska Kommissionen (SEK) att utge en handbok med svensk översättning av standarden och ett utökat antal exempel.

Om förhållandena ändras så att risken minskar bör klassningsplanen också ändras så att den återspeglar de nya förhållandena.

Explosionsgrupp är ett begrepp som hänför sig till risk hos den brandfarliga gasen eller vätskan för tändande gnistor eller genomslag genom tunna spalter.

Temperaturklass är ett begrepp som hänför sig till risk hos den brandfarliga gasen eller vätskan för antändning genom kontakt med heta ytor.

ERIK NILSSON

Lars Synnerholm